

Sygn. akt II K 311/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 sierpnia 2019r.

Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach, Wydział II Karny w składzie:

Przewodniczący - SSR Barbara Ottlik

Protokolant - sekr. sądowy A. S.

w obecności Prokuratora - ----

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 sierpnia 2019r. i 22 sierpnia 2019r.

sprawy z oskarżenia Prokuratury Rejonowej w Tarnowskich Górach

przeciwko **H. S. (S.)**

synowi J. i W. z d. P., ur. (...) w M.

oskarżonemu o to, że:

w dniu 14 marca 2017r. w T. w celu udaremnienia wykonania tytułu egzekucyjnego – postanowienia Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach z 30 września 2016r., sygn. akt IC 1627/15 i ugody zawartej przed Sądem Rejonowym w Tarnowskich Górach z 20 lutego 2017r., sygn. akt II K 537/16, udaremniał zaspokojenie swojego wierzyciela J. H. (1) i M. H. przez to, że darował żonie T. S. (poprzednio P.) zagrożoną zajęciem nieruchomości w B., składającą się z działki nr (...) o powierzchni 0,0668 ha, nr księgi wieczystej (...) wartości 160 000 zł;

to jest o czyn z art. 300 § 2 kk;

1. oskarżonego H. S. uznaje za winnego tego, że w dniu 14 marca 2017r. w T. w celu udaremnienia wykonania tytułu egzekucyjnego – postanowienia Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach z 30 września 2016r., sygn. akt IC 1627/15 udaremniał zaspokojenie swojego wierzyciela J. H. (1) przez to, że darował żonie T. S. (poprzednio P.) zagrożoną zajęciem nieruchomości w B., składającą się z działki nr (...) o powierzchni 0,0668 ha, nr księgi wieczystej (...) wartości 160 000 zł, tj. popełnienia czynu wyczerpującego znamiona przestępstwa z art. 300 § 2 kk i za to na mocy art. 300 § 2 kk w zw. z art. 37a kk wymierza mu karę grzywny w wysokości 80 (osiemdziesiąt) stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 10 (dziesięć) złotych;

2. na mocy art. 627 kpk zasądza od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego J. H. (1) wydatki poniesione w związku z ustanowieniem pełnomocnika z wyboru w kwocie 1.368 zł (jeden tysiąc trzysta sześćdziesiąt osiem złotych);

3. na mocy art. 627 kpk i art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973r. o opłatach w sprawach karnych zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe, na które składają się kwota 80 zł (osiemdziesiąt złotych) tytułem opłaty i kwota 70 zł (siedemdziesiąt złotych) tytułem wydatków.

Sygn. akt II K 311/19

UZASADNIENIE

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Oskarżony H. S. wniósł do tut. Sądu przeciwko J. H. (2) pozew o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego. Następnie cofnął powództwo i postanowieniem z dnia 20.09.2016r., sygn. akt I C 1627/15 Sąd umorzył postępowanie i zasądził od H. S. (poprzednie nazwisko P.) na rzecz J. H. (1) kwotę 214 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W dniu 14.03.2017r. ww. tytułowi egzekucyjnemu nadano klauzulę wykonalności.

/postanowienie SR w Tarnowskich Górach z 20.09.2016r. – k.5, akta tut. Sądu I C 1627/15/

Oskarżony H. S. w dniu 14.03.2017r. zawarł z żoną umowę o rozdzielności majątkowej, a wyrokiem z dnia 6.06.2017r. Sąd Okręgowy w Gliwicach orzekł separację małżonków.

/- akt notarialny – k.59-60,

- wyrok z dnia 6.06.2017r. Sąd Okręgowy w Gliwicach – k.60/

Aktem notarialnym z dnia 14.03.2017r. H. S. darował żonie T. S. (poprzednio P.) nieruchomości w B., składającą się z działki nr (...) o powierzchni 0,0668 ha, nr księgi wieczystej (...) wartości 160 000 zł.

/- akt notarialny – k.20-22/

W dniu 19.05.2017r. pełnomocnik J. H. (1) złożył wniosek o wszczęcie egzekucji kwoty 214 zł zasądzonej ww. postanowieniem.

W toku postępowania egzekucyjnego o sygn. Km 773/17 Komornik w rozmowie z oskarżonym ustalił, że otrzymuje on emeryturę z Niemiec, jednak oskarżony nie figuruje w bazie emerytalno-rentowej ZUS Wydziału (...) Umów Międzynarodowych.

Komornik ustalił, że oskarżony mieszka w Niemczech, a w Polsce nie posiada żadnego majątku, nie jest zatrudniony (k.55).

/- wniosek o wszczęcie egzekucji – k.50,

- pismo ZUS – k.53,

- notatka Komornika z rozmowy z oskarżonym – k.55,

- wykaz majątku oskarżonego – k.56,

- zawiadomienie wierzyciela o stanie egzekucji – k.65,

- ustalenia policji co do osoby oskarżonego – k.67/

Postanowieniem z dnia 14.05.2018r. Komornik na wniosek wierzyciela umorzył postępowanie egzekucyjne.

/postanowienie Komornika – k.70/

J. H. (1) i M. H. wnieśli do tut. Sądu przeciwko H. S. prywatny akt oskarżenia o czyn z art. 212 § 1 kk i in. W toku postępowania pojednawczego w tej sprawie o sygn. akt II K 537/16 strony zawarły ugodę, w której oskarżony zobowiązał się do zapłaty na rzecz M. H. kwoty 2000 zł w ratach, a na rzecz H. S. kwoty 2.460 zł, również w ratach. Wobec pojednania stron Sąd umorzył ww. postępowanie.

/protokół posiedzenia pojednawczego wraz z ugodą – k.28-30, akta tut. Sądu II K 537/16/

Oskarżony w kilku ratach spłacił jedynie część należności na rzecz M. H. w kwocie 1.710 zł, a na rzecz J. H. (1) nie zapłacił nic. Wszczęto postępowanie egzekucyjne pod sygn. Km 1619/17, które zostało umorzone wobec niedokonania przez wierzyciela czynności potrzebnej do dalszego prowadzenia postępowania.

/- potwierdzenia przelewów na rzecz M. H. – k.31-37,

- kopie dokumentów z akt Km 1619/17 – 108-134, postanowienie o umorzeniu postępowania – k.131/

Oskarżony w toku dochodzenia wyjaśnił, że nie jest w stanie odnieść się do stawianych mu zarzutów (k.94), a na rozprawie nie stawiał się.

Oskarżony nie był karany sędownie.

/karta karna – k. 80/.

Sąd zważył, co następuje:

Dowody przeprowadzone w niniejszym postępowaniu pozwalają na jednoznaczne stwierdzenie, że oskarżony H. S. dopuścił się popełnienia przypisanego mu czynu. Na jego sprawstwo wskazuje całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym zwłaszcza zeznania przesłuchanych w sprawie świadków oraz pozyskane dowody z dokumentów. Zdaniem Sądu nie budzi wątpliwości, że H. S. działał w celu udaremnienia wykonania orzeczenia sądu, udaremniając zaspokojenie swojego wierzyciela J. H. (1).

Sąd uznał za wiarygodne zeznania przesłuchanych świadków J. i M. H. wierzycieli oskarżonego z tytułu postanowienia Sądu z dnia 20.09.2016. w sprawie I C 1627/15 oraz z tytułu ugody zawartej w dniu 20.02.2017r. w sprawie karnej II K 517/16. Świadkowie relacjonowali co do okoliczności powstania wierzytelności oraz przedsięwziętych przez nich czynności zmierzających do dochodzenia należności. Ich zeznania stanowiły podstawę poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, brak było podstaw do ich kwestionowania, znalazły oparcie w zgromadzonych dowodach z dokumentów w postaci tytułów wykonawczych oraz kopii akt egzekucyjnych.

Na podstawie wyżej omówionego materiału dowodowego uznano, że H. S. dopuścił się przypisanego jej czynu z art. 300 § 2 kk. Jego wina i sprawstwo nie budzą wątpliwości Sądu.

Przedmiotem ochrony przepisu art. 300 § 2 kk jest ochrona wierzycieli przed nieuczciwymi działaniami nielojalnych dłużników, a także powaga orzeczeń organów państwowych. Penalizuje on zachowanie osoby, która w celu udaremnienia wykonania orzeczenia sądu lub innego organu państwowego, udaremnia lub uszczupla zaspokojenie swojego wierzyciela przez to, że usuwa, ukrywa, zbywa, darowuje, niszczy, rzeczywiście lub pozornie obciąża albo uszkadza składniki swojego majątku zajęte lub zagrożone zajęciem, bądź usuwa znaki zajęcia.

Przedmiotem czynności wykonawczej zgodnie z treścią art. 300 § 2 kk może być taki składnik majątku dłużnika, który jest zajęty bądź zagrożony zajęciem. W przedmiotowej sprawie ww. nieruchomości, którą oskarżony darował żonie, nie została zajęta, natomiast miał on świadomość realnego zagrożenia zajęciem - w dniu zawarcia umowy darowizny wiedział o uprawomocnieniu się postanowienia Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach z dnia 20.09.2016r., orzekającego wobec niego obowiązku zapłacenia J. H. (2) kwotę 214 zł, na podstawie którego następnie wszczęto postępowanie egzekucyjne. Postanowienie to zostało doręczone jego pełnomocnikowi w dniu 28.11.2016r. (k.63 akt I C 1627/15). Oskarżony nie złożył zażalenia na ww. postanowienie, a w dniu 14.03.2017r. w formie aktu notarialnego (k.20-22) zbył nieodpłatnie jedyny wartościowy składnik swojego majątku - zagrożoną zajęciem nieruchomości położoną w B., składającą się z działki nr (...) o powierzchni 0,0668 ha, nr księgi wieczystej (...) wartości 160 000 zł.

W toku następnie wszczętego postępowania egzekucyjnego, jak wynika z dokumentacji zgromadzonej w aktach Km 773/17, nie ustalono, aby oskarżony posiadał jakiegokolwiek majątek nadający się do zajęcia. Oskarżony podał Komornikowi, że otrzymuje emeryturę z Niemiec (k.55, 56), jednak ustalono, że nie figuruje w bazie emerytalno-

rentowej ZUS Wydziału (...) Umów Międzynarodowych (pismo ZUS – k.53). Oskarżony w wykazie majątku (k.56) oświadczył, że nie posiada żadnego majątku, a także, że nie spłaci zadłużenia.

Dla realizacji znamion przestępstwa z art. 300 § 2 kk przez H. S. nie ma znaczenia okoliczność, że nieruchomością darował żonie przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego. Przyjmuje się bowiem, że „[...] Przesłpstwa z art. 300 § 2 KK można się więc dopuścić również wtedy, gdy egzekucja dopiero grozi, a więc w okresie, kiedy wierzyciel w sposób niedwuznacny daje do zrozumienia, że postanowił dochodzić swojej pretensji majątkowej w drodze sądowej. Nie musi więc w tym przypadku formalnie istnieć orzeczenie organu państwowego, a składniki majątku są zagrożone zajęciem, jeżeli istnieje obiektywne, rzeczywiste i bezpośrednie niebezpieczeństwo zajęcia, a więc takie niebezpieczeństwo, z którym należy się liczyć” (tak wyrok Sądu Najwyższego z 17.11.2011r., V KK 226/11).

Czyn z art. 300 § 2 kk jest przestępstwem kierunkowym, można się go dopuścić wyłącznie umyślnie, w zamiarze bezpośrednim. Do wypełnienia jego znamion koniecznym jest zatem ustalenie, że sprawca podjął powyższe działania w celu udaremnienia wykonania orzeczenia sądu lub innego organu państwowego. Sprawca musi zatem obejmować swoją świadomością fakt istnienia wierzytelności zasądzonej orzeczeniem sądu lub innego organu państwowego lub wierzytelności, której uprawniony dochodzi przed sądem lub innym organem państwowym lub też, stosownie do powyższych uwag, który dopiero daje do zrozumienia, że będzie jej przed takimi organami dochodził. Sprawca przestępstwa z art. 300 § 2 kk musi być także świadomy tego, że na skutek wyzbycia się składników swego majątku jego wierzyciel zostanie pokrzywdzony, nie odzyska swojej wierzytelności lub odzyska ją w niepełnej wysokości.

W przedmiotowej sprawie oskarżony w ocenie sądu działał w zamiarze bezpośrednim, umyślnie wyzbywając się jedyne cennego składnika swojego majątku w celu udaremnienia wykonania postanowienia Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach z dnia 20.09.2016. w sprawie I C 1627/15. W momencie darowania nieruchomości oskarżony miał świadomość zagrożenia zajęciem tego składnika swojego majątku, zwłaszcza że była to jedyna cenna rzecz, jaką posiadał. Bezsprzecznie wiedział o ww. tytule egzekucyjnym, musiał mieć świadomość, że wierzyciel może wystąpić na drogę egzekucji komorniczej. Wyzbycie się składnika majątku zagrożonego zajęciem w ocenie przeciętnej, dojrzałej osoby musi zrodzić świadomość nagannego charakteru podjętych w ten sposób działań, pokrzywdzenia wierzyciela.

Należy uznać, że wyzbywając się przedmiotowej nieruchomości, oskarżony udaremniał zaspokojenie swojego wierzyciela J. H. (1). Występek z art. 300 § 2 kk jest przestępstwem skutkowym. „Czyny określone w art. 300 § 1-3 mają charakter materialny; do ich dokonania niezbędne jest wystąpienie skutku w postaci udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia wierzyciela lub wierzycieli” [A. W., Komentarz do art. 300 Kodeksu karnego, LEX 2013]. Dla wypełnienia znamion rozpatrywanego w niniejszej sprawie czynu koniecznym jest zatem ustalenie, iż zachowanie dłużnika doprowadziło do przewidzianego skutku w postaci udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia wierzyciela. „Przez „udaremnienie zaspokojenia wierzyciela” rozumieć należy wyłącznie całkowite uniemożliwienie zaspokojenia jego roszczenia - wierzyciel nie znajdzie zaspokojenia nawet w części. Natomiast przez „uszczuplenie zaspokojenia wierzyciela” należy rozumieć zmniejszenie zaspokojenia wierzyciela, a więc uniemożliwienie zaspokojenia jego roszczenia w jakiegokolwiek części” [Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lipca 2007 r., sygn. akt II KK 336/06].

W niniejszej sprawie oskarżony dobrowolnie nie zapłacił J. H. (2) nic, a egzekucja okazała się całkowicie bezskuteczna. Darowanie przez oskarżonego nieruchomości, wobec tego, że nie posiadał innych rzeczy nadających się do zajęcia, uniemożliwiło zaspokojenie wierzyciela, w związku z czym zdaniem sądu wypełnienie przez oskarżonego H. S. znamion przestępstwa z art. 300 § 2 kk nie budzi jakichkolwiek wątpliwości.

Z opisu czynu wyeliminowano udaremnienie wykonania przez oskarżonego ugody zawartej przed tut. Sądem w sprawie II K 537/16. Ugoda nie jest „orzeczeniem sądu lub innego organu państwowego”, a zatem wykonanie zobowiązania wynikającego z ugody zawartej przez sądem nie jest chronione sankcją art. 300 § 2 kk, nawet po nadaniu jej klauzuli wykonalności przez sąd. „Wydaje się, że zaliczenie do kategorii orzeczeń lub decyzji orzeczenia sądu polubownego czy też ugody zawartej przed sądem lub innym organem państwowym prowadzi do rozszerzającej wykładni przepisu art. 300 § 2 KK, a ta – co oczywiste – nie jest dopuszczalna na gruncie prawa karnego.” (red. R. Zawłocki, komentarz do art. 300 kk, Legalis). W literaturze prezentowane jest również zdanie odmienne, np. J.

M., komentarz do art. 300 kk, teza 106, Lex czy T. O., komentarz do art. 300 kk, Lex, choć ostatni z wymienionych autorów nie wyklucza, iż nowelizacja brzmienia art. 209 § 1 kk stanie się podstawą do zawężenia wykładni przepisu art. 300 § 2 kk. Art. 209 § 1 kk w brzmieniu obowiązującym od 31.05.2017r. penalizuje bowiem uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości enumeratywnie wymienionymi rodzajami tytułów egzekucyjnych, wśród których, obok orzeczenia sądowego, wskazana jest ugoda zawarta przed sądem lub innym organem. Zdaniem sądu rozpoznającego niniejszą sprawę bardziej przekonujące jest stanowisko, zgodnie z którym wiarytelność określona ugodą zawartą przed sądem, wobec jednoznacznej treści art. 300 § 2 kk, nie jest tytułem egzekucyjnym chronionym tym przepisem.

Uznając H. S. za winnego popełnienia przypisanego mu czynu, przy zastosowaniu art. 37a kk wymierzono mu karę 80 stawek dziennych grzywny po 10 zł każda stawka.

Przy wymiarze kary uwzględniono okoliczność, że wiarytelność stwierdzona orzeczeniem, którego wykonanie swoim przestępczym działaniem udaremnił oskarżony, nie jest wysoka – wynosi 214 zł, stąd stopień społecznej szkodliwości czynu nie jest znaczny. Oskarżony nie był dotychczas karany sędownie. Jakkolwiek, jak to ustalono w toku niniejszego postępowania, nie posiada majątku, jednak może podjąć choćby krótkoterminową pracę dorywczą, więc będzie w stanie wykonać orzeczoną karę, jednak w razie uchylania się przez niego od wykonania kary, przepisy kodeksu karnego wykonawczego pozwalają na wykonanie jej w formie zastępczej w postaci pracy społecznie-użytecznej lub nawet zastępczej kary pozbawienia wolności.

Za niezasadny uznano wniosek (k.80) pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego J. H. (1) o zasądzenie od oskarżonego nawiązki w kwocie 4.500 zł na rzecz J. i M. H.. Pomijając fakt, że M. H. w wyroku nie został uznany za osobę pokrzywdzoną przestępstwem, ponieważ z opisu czynu wyeliminowano udaremnienie wykonania ugody, pełnomocnik, wnosząc o zasądzenie nawiązki, nie wykazał, aby J. H. (1) doznał jakiegoś uszczerbku, poza oczywistym, należącym do istoty rozpoznawanego przestępstwa, w postaci nieuregulowania przez oskarżonego należności zasądzonej na jego rzecz postanowieniem sądu w sprawie cywilnej. W niniejszym postępowaniu zdaniem sądu brak było możliwości orzeczenia ponownie o roszczeniach oskarżyciela posiłkowego, byłby to bowiem kolejny tytuł wykonawczy obejmujący to samo roszczenie między tymi samymi stronami.

Na mocy art. 627 zasądzono od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego kwotę 1.368 zł tytułem poniesionych kosztów zastępstwa procesowego w toku postępowania przygotowawczego i na rozprawie.

Rozstrzygając w przedmiocie kosztów postępowania, Sąd zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa opłatę w kwocie 80 zł i obciążył go wydatkami w kwocie 70 zł.